

Nr 79.

Av herrar **Ohlin** och **Myrdal**, om anslag till beredande av sysselsättning vid statliga verk och inrättningar åt äldre arbetslösa i tjänstemannaställning.

Arbetslösheten i Sverige har sjunkit till en glädjande låg nivå. Ungdomsarbetslösheten, som för några år sedan gav anledning till de svåraste bekymmer, har så gott som försvunnit. Alltjämt kvarstår emellertid en arbetslöshet av mycket svårartat slag bland personer, som passerat 45 eller 50-års gränsen och som av denna anledning ha mycket små utsikter att åter vinna stadigvarande anställning. Deras läge är så mycket mera beklagansvärt som deras arbetslöshet mycket ofta är oförvållad och närmast sammanhänger med rationalisering eller med en förutvarande arbetsgivares insolvens. Av vilken orsak de än blivit arbetslösa finna de sig i denna åldersklass vid ansökan om ny anställning betraktade såsom överåriga, varför yngre sökande ständigt föredragas.

Det sagda gäller utan tvivel såväl kroppsarbete som äldre arbetslösa i tjänstemannaställning. Ganska litet har ännu gjorts för att dels tillvarata de möjligheter som finnas till utnyttjande av denna arbetskraft, dels bereda ifrågavarande människor drägliga levnadsförhållanden. Medan det givetvis är önskvärt att denna stora och viktiga fråga upptages till undersökning, torde man i avvaktan därpå icke böra uppskjuta åtgärder, som kunna medföra någon lindring i dessa arbetslösas läge.

Det förefaller som om de arbetslösa i tjänstemannaställning i många fall skulle vara ännu sämre ställda än de äldre kroppsarbetarna, bl. a. på den grund att den offentliga arbetslöshetspolitiken närmast utformats med tanke på de kroppsarbetande. Lyckligtvis anordnas genom statens arbetslöshetskommission s. k. arkivarbeten hos museer, arkiv, andra offentliga verk och inrättningar och liknande institutioner. Därvid erhålla de anställda en arbetsinkomst som utgår efter timberäkning och i allmänhet torde hålla sig vid omkring 200 kronor i månaden. Dessa arkivarbeten anvisas emellertid i regel för en tid av endast 3 månader, varefter personalutbyte äger rum och den avlöste åter blir arbetslös. I många fall äro äldre arbetslösa tjänstemän på grund av det svåra tryck som en långvarig arbetslöshet medför mer eller mindre psykiskt pressade. I regel återfå de emellertid genom det regelbundna arbetet på förvånande kort tid andlig balans och spänst. Men då arbetslösheten efter 3 månader återkommer, infinner sig även den psykiska depressionen ånyo. Den andliga lika väl som den ekonomiska förbättringen i deras läge går mycket hastigt förlorad.

Från arbetsgivaresynpunkt finnes med nuvarande anordning den olägenheten att vederbörande icke får behålla den anvisade arbetskraften sedan

denna blivit van vid arbetet och mera självständigt kan utföra förelagda uppgifter. Detta medför givetvis åtskilligt extra arbete vid instruktion till de nykomna och övervakning av arbetets utförande. Det har förekommit att verk, som kunnat bereda arkivarbeten, ställt sig tveksamma av dessa anledningar. Både ur de arbetslösas och ur arbetsgivarnas synpunkt synes det alltså vara önskvärt, att möjlighet beredes till en omläggning i viss utsträckning av ifrågavarande arbeten. Detta torde emellertid ej lämpligen kunna ske genom ändring av de för statens arbetslöshetskommission gällande instruktionerna. Snarare torde det böra ske genom att ett särskilt anslag anvisas, som sätter statliga verk och inrättningar ev. även andra, liknande institutioner i stånd att utföra de arbeten av olika slag som för närvarande i stor utsträckning bli liggande ogjorda på grund av bristande anslag. Med det särskilda anslaget skulle emellertid vara förenat det förbehållet, att arbetet tilldelas just ifrågavarande arbetslösa i tjänstemannaställning som passerat t. ex. 45-års gränsen. Självklart skulle verket ha rätt att välja personalen efter ansökan från sådana arbetslösa. Det personalanvisande organet kunde tänkas centraliserat i Stockholm t. ex. genom socialstyrelsens försorg.

Rörande omfattningen av de arbetsbehov, som här föreligger, kan man bilda sig någon uppfattning av uppgiften att hos Föreningen Arbetslösa Tjänstemän den 31 augusti 1937 voro anmälda 331 arbetslösa över 45 års ålder. Totala antalet i hela landet är givetvis långt större, sannolikt flera gånger så stort. Det skulle givetvis medföra en betydande förbättring i deras läge, om på ovan angivet sätt ett par hundra mera fasta arbetstillfällen kunde beredas. Därigenom skulle konkurrensen mellan de övriga om de tillfälliga arbeten på olika håll som stå till buds bli väsentligt försvagad.

Under hänvisning till ovanstående få vi härmed vördsamt hemställa,

att riksdagen ville anvisa ett anslag av 500,000 kronor att användas av statliga verk och inrättningar för sysselsättning av arbetslösa i tjänstemannaställning över 45 års ålder.

Stockholm den 22 januari 1938.

Bertil Ohlin.

Gunnar Myrdal.